

BEHOEFTE AAN HARD FEITENMATERIAAL
EN SLAGVAARDIGE STRATEGIE

Natuurbehoud eist bundeling van krachten

Door P. Nijhoff

Ondanks het feit dat het natuurbehoud in Nederland sinds N 70 hoger staat genoteerd dan ooit,

- weigeren Groninger waterschapsbestuurders iedere medewerking aan een zodanige verlegging van het tracé voor het Dollardkanaal dat het buitendijkse natuurgebied kan worden gespaard;
- wordt de olieschaarste misbruikt als excuus om de winning van relatief kleine aardgasvoorraden in het Waddengebied snel door te drukken;
- staan de graafmachines klaar om kronkelende beeklopen in Drenthe, de Achterhoek en Brabant te 'normaliseren';
- bouwt men hoogspanningslijnen over de Waal bij Rossum en over het weidevogelreservaat De Reef in de Zaanstreek;
- neemt de vervuiling van de Loosdrechtse Plassen zodanige vormen aan dat driehoeksmossel en kranswieren spoedig zullen verdwijnen;
- gaat men voort met de afsluiting van de Oosterschelde en daarmee met het voorgoed uitbannen van het zoute getijwater uit ons schoonste estuarium.

Ondanks het feit dat het natuurbehoud thans hoger staat genoteerd dan ooit, loopt in de Dollard driekwart van de Europese klutenpopulatie gevaar en dreigt men in het Waddengebied de ontoelaatbare risico's te aanvaarden die delfstofwinning nu eenmaal met zich brengt, worden de

De graafmachines staan klaar om de kronkelende beeklopen te 'normaliseren'. Onze laatste natuurlijke beeklopen moeten gespaard blijven!

Amerdiep bij Amen.
Foto: H. J. W. Schimmel

karakteristieke vogels van de beekdalen in hun voortbestaan bedreigd, zullen jaarlijks nóg meer water- en weidevogels het slachtoffer worden van hoogspanningslijnen en wacht de duikeenden in de Loosdrechtse Plassen en de Rotganzen in het Deltagebied wegens voedselgebrek hetzelfde lot.

Moet dat zo doorgaan, kan het niet anders? — Dat is de vraag die de natuurbeschermingsorganisaties zich voortdurend stellen. Het kan inderdaad anders: het Dollardkanaal kán binnendijs worden gelegd, de aardgasreserves onder het Waddengebied kúnnen wij missen wanneer die onder het continentale plat met bekwame spoed worden aangeboord, onze laatste natuurlijke beeklopen kúnnen worden gespaard, men kán de hoogspanningslijn over De Reef zuidelijker bouwen en die over de Waal ondergronds in kabel uitvoeren, de verontreiniging van de Loosdrechtse Plassen kán worden beteugeld en voor de beveiliging van de Oosterschelde kúnnen alternatieven worden uitgevoerd.

Het kán anders, maar te vaak gebeurt het niet. De 'tegenpartij' weet al gauw aan te tonen dat het alternatief te lang of te kort, te recht of te krom, te hoog of te laag en in elk geval te duur is. Te vaak is slechts de goede wil aanwezig, maar ontbreekt het aan technische, juridische, maar vooral financiële vindrijkheid, ontbreekt het ook aan bestuurskracht en politieke moed.

Het werk van de organisaties op het gebied van het natuurbehoud heeft de laatste jaren een dieper inzicht en een ruimer uitzicht gekregen. Een dieper inzicht doordat de betekenis voor de samenleving van het natuurbehoud is verduidelijkt. En een ruimer uitzicht doordat een meer dan ooit geïnteresseerde publieke opinie de overheid dwingt te bezien of het niet anders kan, of er geen alternatieven zijn waaruit een keuze kan worden gedaan. Alternatieven niet alleen in de vorm van een bochtje hier of een knikje daar, maar ook in de geest van een beperking van onze — dikwijls vermeende — behoeften.

Dit betekent dat nú, meer dan ooit tevoren, behoefte bestaat aan 'hard' feitenmateriaal dat men niet kán negeren en aan een slagvaardige strategie om hiervan op het juiste moment en op de juiste plaats gebruik te maken.

Om meer inzicht te krijgen in de actuele en potentiële waarden van het natuurlijk milieu voor de Nederlandse samenleving is inmiddels het nodige onderzoek op gang gebracht. In verband met de voorbereiding van de Derde nota over de ruimtelijke ordening wordt een landelijke milieukartering verricht door de Rijksplanologische Dienst, het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, de Stichting voor Bodemkartering en de Universiteit van Nijmegen. Op instigatie van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk verricht de Natuurbeschermingsraad een inventarisatie van natuurgebieden en bijzondere cultuurlandschappen. Bij de thans plaatsvindende inventarisaties wordt, met het oog op Nederlands internationale verantwoordelijkheid, veel aandacht besteed aan behoud en ontwikkeling van biotopen voor onder andere weidevogels, ganzen en steltlopers.

Ook om andere redenen is het wel en wee van onze vogels voor een goed beheer van de Nederlandse ruimte van groot belang. De negatieve beïnvloeding door de mens van het natuurlijk milieu is weliswaar voor ieder waarneembaar, maar het ontbreekt vaak aan betrouwbare graadmeters. De resultaten van vele jaren zorgvuldig veldonderzoek kunnen dan tot verrassende gevolgtrekkingen leiden. De leden van 'Vogelbescherming' zouden hun oude notitieboekjes eens moeten vergelijken met die

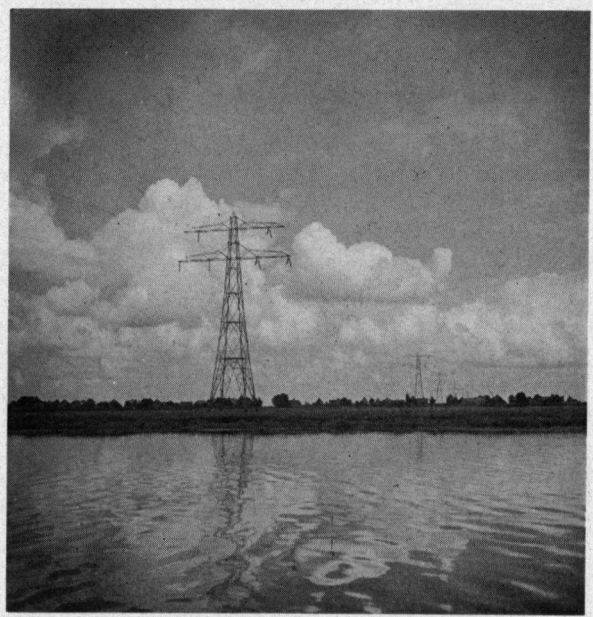
van de laatste jaren: de resultaten zijn stellig niet opwekkend, maar wel leerzaam!

Maar ook wanneer het aankomt op het daadwerkelijk afwenden van bedreigingen van natuur, milieu en landschap, ligt er een taak voor 'Vogelbescherming' en voor haar leden. De discussienota van de Commissie Doelstelling en het hoofdbestuur, besproken tijdens de buitengewone algemene ledenvergadering op 16 december 1972, signaleert terecht dat aantasting van de biotopen tot de grootste bedreigingen van de Nederlandse vogelstand behoort.

Juist het behoud van de voor ons land kenmerkende **verscheidenheid** aan biotopen — essentieel voor het voortbestaan van zoveel mogelijk soorten planten en dieren — is het doel van het moderne natuurbehoud. Daarom neemt de vereniging op tal van fronten deel aan de strijd die gestreden moet worden: niet met kreten, maar met feiten en argumenten, ontleend aan 75 jaar ervaring en deskundigheid.

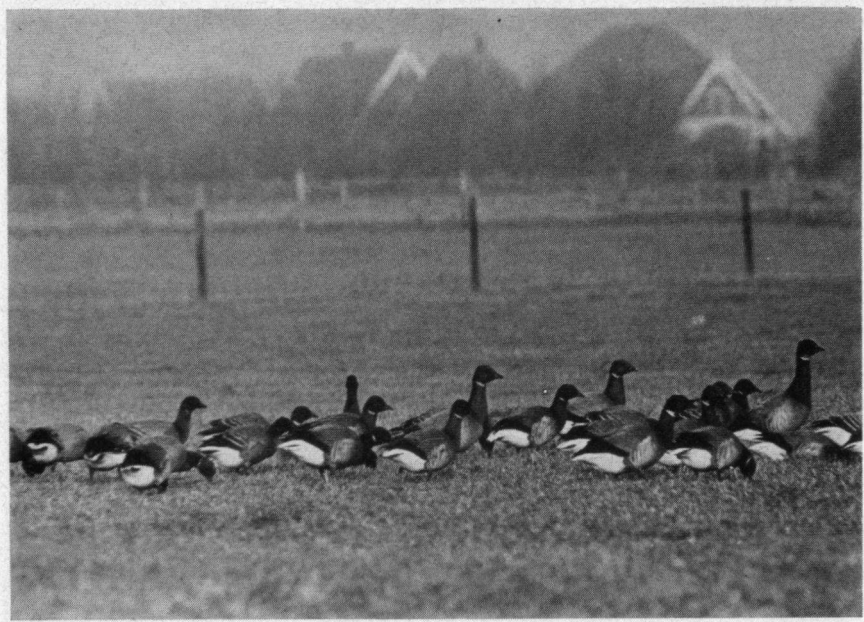
Daarbij wordt nauw samengewerkt met de Stichting Natuur en Milieu, het in 1972 opgerichte samenwerkingsverband van vier landelijke organisaties op het gebied van natuurbehoud en milieubeheer, namelijk de Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming, de Nederlandse Vereniging tegen Water-, Bodem- en Luchtverontreiniging, de Stichting Centrum Milieuzorg en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland. De noodzakelijke bundeling van krachten heeft ook regionaal plaatsgevonden: in tien van de elf provincies (Noord-Holland zal spoedig volgen) ontstonden de zogenaamde provinciale milieufederaties: bundelingen van organisaties en actiegroepen per provincie, die eveneens tot doel hebben het overheidsbeleid kritisch te volgen en positief te beïnvloeden.

Door het aldus opgebouwde netwerk van landelijke, provinciale en plaatselijke groeperingen vindt een intensieve 'bewaking' van natuur, milieu en landschap plaats en kunnen acties snel en gecoördineerd worden gevoerd. De jubilerende vereniging heeft bij tal van gelegenheden blijk

Het natuurbehoud staat in Nederland hoger genoteerd dan ooit. Weldevogelreservaat De Reef in de Zaanstreek

Foto: C. Scholtz

De Rotganzen in het Deltagebied worden in hun voortbestaan bedreigd door voedselgebrek
Foto: Frits van Daalen

gegeven hierin een aandeel te willen leveren. Het zou voor de zaak van het natuurbehoud van het grootste belang zijn indien deze samenwerking niet alleen nationaal, maar ook en vooral in regionaal verband verder zou worden geïntensiveerd.

Samenvatting

Sedert het Europees Natuurbeschermingsjaar N70 staat het natuurbehoud in Nederland hoger genoteerd dan ooit. Toch worden hier aan de vogelbescherming nog steeds ernstige slagen toegebracht, vooral door de aantasting van biotopen.

Door de bundeling van krachten, zowel in de sector van het onderzoek als op het gebied van de beleidsbeïnvloeding, zijn de laatste tijd belangrijke initiatieven genomen. Men hoopt hierdoor paal en perk te stellen aan de verdergaande nivellering van de kenmerkende verscheidenheid van het Nederlandse landschap en de daar levende planten en dieren.

- P. Nijhoff, directeur Stichting Natuur en Milieu, Herengracht 540, Amsterdam-C.

'April mocht inplaats van Grasmaand wel Vogelmaand heten. Negen tienden van de inlandsche vogels kunt ge in deze maand ontmoeten, wintergasten die nog toeven, doortrekkers op de lentereis, sterke zomervogels, die durven komen, nog voordat de boomen bebladerd zijn, terwijl in het laatst van de maand de teederder soorten hun intocht doen'.

Jac. P. Thijsse (1905) in 'Het Vogeljaar', pagina 292.